

Szakály Sándor:

A MAGYAR KIRÁLYI HONVÉD LUDOVIKA AKADÉMIA II. FŐCSOPORT, MAJD JOGUTÓD INTÉZMÉNYEI¹ PARANCSNOKAI (1931–1945)

DOI: [10.35926/HSZ.2020.6.8](https://doi.org/10.35926/HSZ.2020.6.8)

ÖSSZEFOGLALÓ: *A trianoni békediktátum által létszámában és fegyverzetében erősen korlátozott magyar haderő – 1922. január 4-től magyar királyi Honvédség – számára a tiszti utánpótlást egyetlen képzőintézmény, a magyar királyi honvéd Ludovika Akadémia biztosította.² A szerző tanulmányában – folytatva a magyar királyi honvéd Ludovika Akadémia parancsnokairól készített összegzést³ – azokról a parancsnokokról készült rövid életrajzi vázlatokat adja közre, akik ezen intézmények élén álltak. Mivel a honvéd repülő-tisztek képzése részben itt zajlott, ezért az 1938 őszén létrejött magyar királyi vitéz nagybányai Horthy Miklós Honvéd – 1943-tól vitéz nagybányai Horthy István – Repülő Akadémia parancsnokait (mindösszesen két főt) is bevonta a vizsgálatba, ezzel teljes képet adva az 1919 és 1945 közötti magyar honvédtisztképzés képzőintézményeinek parancsnokairól.⁴*

KULCSSZAVAK: *Bolyai János Honvéd Műszaki Akadémia, Horthy Miklós Honvéd Repülő Akadémia, Horthy István Repülő Akadémia, Ludovika Akadémia II. főcsoport, háborús érték, minősítések, parancsnokok, Illy Sándor, Nagy Gábor, Orosz Béla, Schindler Szilárd, Schmoll Endre, Stirling László, Zelenka Zoltán*

BEVEZETŐ

A békediktátum katonai előírásának betartására hivatott, a Magyar Királyság területén tartózkodó Szövetségek Katonai Ellenőrző Bizottság 1927. március 31-én befejezte működését.⁵ A titokban adig is megindult haderőfejlesztés nagyobb lehetőséget és teret kapott, jöllehet a bizottság működésének

¹ Magyar királyi „Bolyai János” Honvéd Műszaki Akadémia, magyar királyi vitéz nagybányai Horthy Miklós Honvéd – 1943-tól vitéz nagybányai Horthy István – Repülő Akadémia.

² A trianoni békediktátum szövegét lásd: 1921. évi XXXIII. törvénycikk az Északamerikai Egyesült Államokkal, a Brit Birodalommal, Franciaországgal, Olaszországgal és Japánnal, továbbá Belgiummal, Kínával, Kubával, Görögországgal, Nikaraguával, Panamával, Lengyelországgal, Portugáliával, Romániával, a Szerb-Horvát-Szlovén Állammal, Sziámmal és Cseh-Szlovákországgal 1920. évi június hó 4. napján a Trianonban kötött békeszerződés beikkelyezéséről. <https://net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?docid=92100033.TV&searchUrl=/ezer-ev-torvenyei%3Fkeyword%3D1921.%2520%25C3%25A9vi%2520XXXIII> (Letöltés időpontja: 2020. 04. 20.)

³ Szakály Sándor: A magyar királyi honvéd Ludovika Akadémia parancsnokai (1919–1945). Honvédségi Szemle, 148. évf., 2020/4., 130–150.

⁴ Nem ismeretes, hogy Nagy Gábort, illetve Orosz Bélát ki váltotta a beosztásukból történt felmentésük után. Az 1941-ben megkezdődött hadapródiskolai képzéssel, illetve azon iskolák parancsnokaival a jelen írásban nem foglalkozom. Az ott folyó tisztképzés és az intézmények parancsnokainak bemutatása külön tanulmányt igényel.

⁵ A Szövetségek Katonai Ellenőrző Bizottság magyarországi működésére vonatkozóan lásd Juhász Balázs: A Szövetségek Katonai Ellenőrző Bizottság Magyarországon. In: Rapaich Richárd: Antant-ellenőrzés Magyarországon. Meritum Közhasznú Egyesület, Szeged, 2019, 11–62.

megszűnte nem jelentette ugyanazt a trianoni előírásokra vonatkozóan is, de a titokban végrehajtandó fejlesztések útjából ezzel jelentős akadály hárult el. A magyar katonai vezetés érzékelve azt, hogy a majdan jelentősen nagyobb létszámú honvédség hivatásos tisztigénye is megnövekszik, igyekezett a tisztképzés intézményét „kiegészíteni”. 1928 és 1931 között Pécsen működött a magyar királyi Zrínyi Miklós Közrendészeti Akadémia – amely alapvetően a csendőrtiszti utánpótlást biztosította volna –, de a hozzá fűzött remények nem váltak be, és a világgazdasági válság is arra ösztönözte a döntéshozókat, hogy a Pécsen tanuló tisztjelöltek a Ludovika Akadémiára kerüljenek át. Ez az 1931-es tanévvel meg is történt. A tisztképző intézmény megnövekedett feladatai és létszáma arra ösztönözték a katonai vezetést, hogy a Ludovika Akadémiát két főcsoportra bontsák és gyakorlatilag a fegyvernemi képzéseket két külön főcsoportba szervezve folytassák tovább.

A Ludovika Akadémia I. főcsoport a gyalogos-, lovas- és tüzértisztképzés színtere lett, míg a műszaki csapatok, híradók, vonatcsapatbeliek, folyamőrök képzése a Ludovika Akadémia addigi Műszaki csoportjából létrejövő Ludovika Akadémia II. főcsoportjában folytatódott.⁶ Az intézmény a Hűvösvölgyben található egykori budapesti császári és királyi gyalogsági hadapródiskola épületében nyert elhelyezést, amely 1931-ig is a katonai nevelést szolgálta, hiszen a Bocskai István reáliskolai nevelőintézetnek – rejtett katonai középiskolának – adott otthont.

A vizsgálatban szereplő hét személy közül valamennyi az Osztrák–Magyar Monarchia fennállásának éveiben született, és születési helyük az adott időszakban a Magyar Királyság területén volt. A trianoni békediktátumot követően a hét, vizsgálatban szereplő személy esetében a születési helyek a következőket mutatják:

- a trianoni Magyarország területére esik a születés helye: 4 fő – 57,14%,
- a Csehszlovákiához került országrészre esik a születés helye: 2 fő – 28,57%,
- a Romániához csatolt országrészre esik a születés helye: 1 fő – 14,28%.

Egy nagyobb mintavétel esetében ezek az arányok más eredményt mutatnak. Az elcsatolt területeken született az 1938 és 1945 közötti évek magyar katonai felső vezetése tagjainak több mint 57%-a.⁷ Alacsony minta esetében az eredmények általában nem pontosak.

A korban a vallásfelekezeti hovatartozást minden esetben feltüntették a korabeli dokumentumokban, így e hét személy esetében is. A katonai pályafutás során ennek nem volt túlzottan nagy jelentősége – ahogy a nemzetiségi hovatartozásnak sem az Osztrák–Magyar Monarchia fennállásának éve alatt –, de a kor szokásait megtartva a következő eredményeket kapjuk:

- római katolikus: 5 fő – 71,42%;
- evangélikus: 2 fő – 28,57%.⁸

⁶ A magyar királyi honvéd Ludovika Akadémia II. főcsoport létrejöttére röviden utalnak könyvükben: Siposné Kecskeméthy Klára – Bánffyné Kalavszky Györgyi: A Ludovika egykor és most. Zrínyi Kiadó, Budapest, 2018.; foglalkozik vele és a magyar királyi Bolyai János Honvéd Műszaki Akadémiával és a magyar királyi vitéz nagybányai Horthy Miklós Honvéd – 1943-tól vitéz nagybányai Horthy István – Repülő Akadémiával: Rada Tibor (szerk.): A Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia és a testvérintézetek összefoglalt története (1830–1945), I–II., Gálos-Nyomdász Kft. – Magyar Történelmi Társulat, Calgary–Budapest, 1998–2001.

⁷ A nagyobb mintavétel alapján született eredményt lásd Szakály Sándor: A magyar katonai elit 1938–1945. Magvető, Budapest, 1987, 63–65.

⁸ Az alacsony mintavétel miatt ez az adat kevésbé értékelhető, de amint már jeleztem, a katonai hivatás választásában, illetve a katonai pályafutás alakulásában nem bírt érdemi jelentőséggel. Az 1910-es országos adatok – Magyarbirodalom – szerint a felekezeti megoszlás a következő volt (A Magyar Szent Korona Országainak

A katonatiszti hivatás választásában jelentős szerepe lehetett az apák foglalkozásának is. Mind a hét személy esetében ismert az apák foglalkozása:

- 2 jogász (ügyvéd, illetve városi ügyész) – 28,57%,
- 1 mérnök – 14,28%,
- 1 cs. és kir. katonatiszt (őrnagy) – 14,28%,
- 1 postai és távírdai altiszt – 14,28%,
- 1 pénzügyi ellenőr – 14,28%,
- 1 napszámos – 14,28%.

Ha az apák foglalkozását nézzük, akkor elmondható, hogy a vizsgálatban szereplő egykori akadémiaparancsnokok kivétel nélkül a 19. század végének alsó középosztályába, illetve a kispolgári rétegbe sorolható családokból kerültek ki.⁹ Ennek megfelelő volt a családok anyagi helyzete is. Állíthatjuk ezt annak ellenére, hogy konkrét, az anyagi helyzetre vonatkozó adatok csak töredékesen álltak a rendelkezésünkre. Ezekben az esetekben viszont szinte kivétel nélkül a „vagyonatlan” megjelölés szerepel, és a jobb anyagi helyzetben lévők esetében a vagyon általában egy lakóházat és évi két-háromezer korona jövedelmet jelentett. Arról, hogy a jövedelmekből vajon mekkora családot kellett eltartani, elég pontosak lehetnek az ismereteink, ugyanis hat esetben – 85,71% – rendelkezünk korabeli adatokkal. Ezek szerint hét testvére volt 1 személynek (16,66%), négy testvére 2 személynek (33,33%), három testvére 2 személynek (33,33%) és két testvére 1 személynek (16,66%). A 19. század második felében, illetve végén ez a gyermekszám az akkori Magyarországon természetes és átlagos gyermekszámnak felelt meg. Esetünkben, egy családra vetítve az adatokat ez a gyakorlatban átlag több mint három (3,83) testvért jelent.

Nyilván a családok nagysága, anyagi helyzete, a családfenntartó jövedelme is befolyásolta a gyermekek iskola- és egyben pályaválasztását. A katonatiszti hivatást választók esetében ugyanis már 10 esztendő életkortól lehetőség nyílt katonai nevelőintézetben (katonai alreáliskola) tanulni, és azokat befejezve tisztképző intézetekben – esetleg azt megelőzően a katonai főreáliskolában – folytatni a tanulmányokat. A nevelő- és tisztképző intézetek állami és magánalapítványi helyei pedig gyakorlatilag az ingyenes tanulás lehetőségét biztosították.

A jelen vizsgálatban szereplő hét személy esetében négy fő tanult katonai nevelőintézetben – császári és királyi katonai alreáliskolában – már tízesztendősen. Egy személy a főreáliskola első négy osztályát, míg egy fő a főgimnázium első négy osztályát végezte el. Egy személy esetében nem ismeretes a 10 és 14 éves életkor között elvégzett iskola típusa.

1910. évi népszámlálása, I. rész, A népesség főbb adatai községek és népesebb puszták, telepek szerint. Magyar Statisztikai Közlemények, Új sorozat, 42. kötet. Magyar Királyi Központi Statisztikai Hivatal, Budapest, 1912, I. Általános jelentés 1. 8.):

- római katolikus – 49,3%
- görögkatolikus – 11,0%
- református – 14,3%
- evangélikus – 7,1%
- görögkeleti – 12,8%
- izraelita – 5,0%
- unitárius – 0,4%
- egyéb – 0,1%.

⁹ Szakály (1987): i. m. 76–80.

A 14. életévük betöltése után négyen császári és királyi katonai főreáliskolában, egy személy magyar királyi honvéd főreáliskolában tanult tovább, míg ketten gyalogsági hadapródiskolában – egy császári és királyiban (Budapest) és egy honvéd hadapródiskolában (Nagyvárad) – kezdték meg a tanulmányaikat. A katonai főreáliskolát végzetek közül mind az öten a császári és királyi Műszaki Katonai Akadémián (Bécs, majd Mödling) folytatták tanulmányaikat,¹⁰ míg a két, hadapródiskolában tanuló személy közül a császári és királyiban tanuló onnét avattatott zászlóssá,¹¹ a honvéd hadapródiskolában tanuló pedig a harmadik évfolyam sikeres befejezése után átlépett a magyar királyi honvéd Ludovika Akadémiára.¹²

Így elmondható, hogy a hét személy közül hat fő katonai akadémiai tanulmányai után avattatott hivatásos tiszté, hadnaggyá. Közülük öten a császári és királyi haderőhöz, míg egy személy a magyar királyi Honvédséghez került. A hadapródiskolát végzett személy zászlóssá történt felavatása után a császári és királyi haderő állományába került.

Magasabb katonai végzettséget hárman szereztek még az Osztrák–Magyar Monarchia fennállása idején, amikor is elvégezték a császári és királyi felsőbb hadmérnöki, illetve császári és királyi felsőbb tüzértanfolyamot, és azt követően kerültek be a hadmérnökkarba, illetve a tüzértörzskarba. E két „kar” a fegyvernemi sajátosságoknak megfelelően a császári és királyi vezérkarhoz volt hasonlítható. Két személy végzett a(z első) világháború után a magyar királyi Honvédség vezérkari tisztképző intézményében, a rejtési okok miatt az akkor még magyar királyi honvéd Ludovika Akadémia tisztii továbbképző tanfolyamnak nevezett Hadiakadémián.¹³ Egy személy sikeresen tette le a hadiműszaki törzskari törzstiszti vizsgát, és mindössze egy személy nem végzett a Hadiakadémián. A vizsgálatba bevont személyek közül két fő¹⁴ már hivatásos tisztii pályafutása idején gépészmérnöki diplomát is szerzett.

¹⁰ Az Osztrák–Magyar Monarchia fennállásának éveiben a 10 és 14 éves életkor közötti gyerekek katonai alreáliskolában tanulhattak négy évig, majd azt követően katonai főreáliskolában három évig, azután pedig a katonai akadémiaikon folytathatták tanulmányaikat három évig. A katonai alreáliskola négy osztályának elvégzését követően lehetőség volt a tisztképzés „másik” formáját választani, a négy évfolyamos hadapródiskolai képzést. A polgári – civil – iskolák különböző „fajtáinak” részben vagy egészben történő elvégzését követően volt lehetőség a különböző katonai tanintézetekben tanulni. Az egymásra épülő képzőintézetek nem jelentettek kizárólagosságot. A katonai al- és főreáliskolát végzetteknek nem kellett felvételezniük a katonai tisztképző intézetekbe, míg a polgári iskolákból jelentkezőknek igen.

¹¹ Az Osztrák–Magyar Monarchiában 1908-ban végrehajtott haderőreform előtt a hadapródiskolát végzettek hadapród-tiszthelyettesé – tiszjelölt – avatták, és az avatást követő évben nevezték ki őket hadnaggyokká, míg az 1908 októbertől felavatottak zászlósi kinevezést nyertek, és szintén egyesztendei szolgálat után kapták meg a hadnaggyi csillagot. 1901-ig a magyar királyi honvéd Ludovika Akadémiát végzettek is hadapród-tiszthelyettesi rendfokozatot nyertek el, viszont az évfolyam két legkiválóbbja azonnal hadnaggyi kinevezést kapott. A tanulmányaikat 1898-ban kezdett ludovikások már hadnaggyi kinevezést nyertek, és 1901-ben egyszerre avatták az utolsó hadapródiskolai és az első „akadémikus” évfolyamot.

¹² A magyar királyi honvéd hadapródiskolákban (létrehozásukról az „1897. évi XXIII. törvények a honvéd nevelő- és képző-intézetekről” intézkedett) – amelyek 1898 és 1918 között működtek Nagyváradon és Pécsen – tanuló növendékek közül a 3. évfolyam legjobbjai átkerülhettek a magyar királyi honvéd Ludovika Akadémia vagy a császári és királyi haderő katonai akadémiai egyikének – „Mária Terézia” Katonai Akadémia (Bécsújhely), Műszaki Katonai Akadémia (Bécs, majd Mödling) – első évfolyamába, amelyhez érettségi vizsgát kellett tenniük.

¹³ A Hadiakadémia történetére és annak névváltozásaira is lásd Oroszi Antal: A Magyar Királyi Honvéd Hadiakadémia története, 1920–1945. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest, 2001. A kötettel kapcsolatban megjegyzendő, hogy az abban évfolyamonként felsorolt végzetek között nem minden esetben lehet megtalálni minden végzetet, és számos esetben a nevüket megváltoztatók kétszer, külön személyként is szerepelnek.

¹⁴ Schindler Szilárd és Nagy Gábor. Utóbbi esetében ismert, hogy a budapesti József Műegyetemen (1934-től Magyar királyi József nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem) kapott gépészmérnöki diplomát.

A dualizmus időszakában – az Osztrák–Magyar Monarchia soknemzetiségű mivolta okán is – nagy hangsúlyt fektettek az idegen nyelvi képzésre. Természetes volt, hogy a német tannyelvű nevelő- és képzőintézetekben végzetek kitűnően ismerték a német nyelvet, de számukra a francia és egy másik nyelv elsajátítása is kötelező volt.¹⁵ Különösen vonatkozott ez a magasabb – vezérkari, hadmérnöki, felsőbb tüzérszti – képzésben résztvevőkre. A rendelkezésre álló adatok alapján mind a hét személy németnyelv-tudása tökéletes volt. Tökéletes volt a francianyelv-ismerete két főnek, jó egynek és gyenge kettőnek. Hárman használták jól az angol nyelvet, míg egy személy gyengén bírta azt. Olaszul egy fő tökéletesen, egy fő jól és egy fő gyengén beszélt. Az orosz nyelv ismerete Stirling László esetében ismert, de nem ismeretes a nyelvtudásának szintje. A hét katonai vezető közül egy személy gyengén beszélt szlovákul. Öt nyelvet használt – a magyaron kívül – egy személy (14,28%), négyet ugyancsak egy személy (14,28%), hármat két személy (28,57%), kettőt pedig három személy (42,85%)

Az idegen nyelvek ismerete egyébként a két világháború közötti időszakban is fontos és hasznos volt, hiszen az alapvető – német, francia, angol olasz, orosz nyelvű – katonai szakirodalom rendszeresen beérkezett az országba, és a katonai tanintézetek könyvtárában ugyanúgy megtalálható volt, mint a tiszti kaszinókban és a magasabbparancsnokságokon, de a hivatásos tisztek döntő többségének saját könyvtárában is.

A hivatásos tisztté felavatott hét későbbi akadémiaparancsnok közül hatan a császári és királyi haderőben kezdték meg a katonai szolgálatukat, míg egy személy a Magyar Királyi Honvédségben indította el a katonai pályafutását. Az első világháború harcaiban valamilyen részt vettek. Szinte kivétel nélkül hosszabb-rövidebb ideig arcvonaliszolgálatot is teljesítettek. Közülük egy személy, Stirling László 1915 márciusában orosz hadifogságba esett, és csak 1920-ban térhetett vissza Magyarországra, míg Nagy Gábor 1918 novemberétől 1919 decemberéig szenvedett olasz hadifogságban.

A világháborús teljesítményüket – amelyet a háború folyamán szerzett hadikitüntetések, az arcvonalban és a hadrakelt seregnél, illetve a mögöttes országrészekben töltött idő alapján számítottak ki – a következőképp értékelték. Négy személyről – köztük az 1915 márciusától orosz hadifogságban lévő Stirling Lászlóról – nincs adat. A fennmaradó négy személy esetében a háborús érték a következő: egy személy (Illy Sándor) – kimagasló (6), három személy (Nagy Gábor, Schindler Szilárd és Schmoll Endre) – kiváló (5). Mind a heten kiérdemelték a Katonai Érdemkereszt III. osztályát hadidíszítménnyel, kardokkal kitüntetés is, és számos más hadikitüntetés birtokosai is voltak. Eddigi ismereteink szerint a Vitézi Rendbe való felvételt egy személy, Orosz Béla kérte. 1934. október 26-án avatta őt vitézzé vitéz nagybányai Horthy Miklós, a Vitézi Rend főkapitánya, s vált ezt követően a Vitézi Rend tagjává.¹⁶

¹⁵ Az adott korban a „nemzetközi nyelv”, illetve a diplomácia nyelve a francia volt, ezért kötelező volt annak tanulása. (A császári és királyi katonai akadémiákon a 19. század második felében a cseh nyelv is a kötelezően tanult nyelvek közé tartozott.) A császári és királyi haderőben a különböző csapattestek személyi állománya különböző nemzetiséghez tartozó legénységből állt össze, ezért elvárás volt a tisztektől, hogy a legénység által használt nyelveket elfogadható szinten elsajátítsák. (A német vezényleti és szolgálati nyelv mellett, ha az adott csapattestben szolgáló legénységi állományúak 20%-a azonos nyelvet használt, akkor az adott nyelv „ezrednyelv” lett. Így előfordult, hogy egyes csapattesteknél két-három ezrednyelv is használatos volt.)

¹⁶ A Vitézi Rend történetére és a rendbe történő felvételhez szükséges elvárásokra vonatkozóan is lásd Fekete Ferenc: A Vitézi Rend története. HK Hermanos, Szeged, 2011.; valamint Kerepeszki Róbert: A Vitézi Rend, 1920–1945. Attraktor, Máriabesenyő, 2013.

A két világháború közötti évekből rendelkezésre álló minősítési adatok szerint szinte kivétel nélkül minden esetben „kiváló” minősítést kaptak előljáróiktól, parancsnokaiktól a vizsgálatban szereplő személyek. Katonai pályafutásuk gyakorlatilag töretlen volt. A katonai pályát lezáró nyugállományba helyezés idején közülük egy fő vezérezeredesi, három fő altábornagyi rendfokozatot ért el, míg a (második) világháború befejezéséig tényleges szolgálatban álló másik három személy közül ketten vezérőrnagyi, míg egy személy ezrederesi rendfokozatot ért el.

A második világháború éveiben a hét katonai felső vezető közül mindenki szolgált egy ideig, és három személy a háború befejeztékor is tényleges állományban volt. Addigra viszont már nyugállományba került négy fő, és közülük két személy, Zelenka Zoltán és Schindler Szilárd el is hunyt.

A nyugállományba kerültek az 53., illetve 56. életévüket töltötték be, de a nyugállományba helyezéshez szükséges szolgálati idővel – 36 év szolgálat a tisztté avatás után – rendelkeztek.

A világháború során szovjet hadifogságba került Nagy Gábor és a nyilas-hungarista fogságot elszenvedő Orosz Béla Magyarországon maradt, míg az életben lévő másik három tábornok – Stirling László, Schmoll Endre és Illy Sándor – az emigrációt választotta. Az itthon maradottakat a honvédelmi miniszter állandó igazoló bizottsága igazoltnak nyilvánította, de a nyugellátásukat 1950-ben megvonta. Ők különböző fizikai munkával tartották el magukat és családjukat.

A rendszerváltás utáni posztumusz „megkövetésük”, rehabilitációjuk előttem nem ismeretes.

A MAGYAR KIRÁLYI HONVÉD LUDOVIKA AKADÉMIA II. FŐCSOPORT (1931–1939), MAJD MAGYAR KIRÁLYI BOLYAI JÁNOS HONVÉD MŰSZAKI AKADÉMIA (1939–1945) PARANCSNOKAI¹⁷

ZELENSKA Zoltán, kutnai és eörvistyei, altábornagy (műszaki)

*Losonc, 1884. 03. 07. – †Budapest, 1942. 02. 18.

Apja: Zelenka Gyula, kutnai és eörvistyei, ügyvéd és főügyész

Anyja: Svehba Mária

Vallása: evangélikus

Iskolái, végzettsége: cs. és kir. katonai alreáliskola 1–4. évfolyam (1894–1898), Kassa, „igen jó”; cs. és kir. katonai főreáliskola 1–3. évfolyam (1898–1901), Morva-Fehértemplom, „teljesen díjmentes magyar állami alapítványi helyen”; cs. és kir. Műszaki Katonai Akadémia 1–3. évfolyam (1901–1904), Bécs, „teljesen díjmentes magyar állami alapítványi helyen”, „igen jó”; cs. és kir. felsőbb hadmérnöki tanfolyam (1910–1913), Bécs, „igen jó”.

Nyelvismerete: német (t), angol (j)

Rendfokozatai: hadnagy: 1904. 08. 18. (1903. 09. 01-jei rang, 30. rangszám), főhadnagy: 1909. 11. 01. (73. rangszám), százados: 1914. 09. 01. – 1914. 11. 01. (42. rangszám), őrnagy: 1920. 09. 01. (1918. 09. 01-jei rang, 109. rangszám), alezrederes:

¹⁷ Az összeállításban a következő rövidítéseket alkalmaztam: K. E. – Kormányzói Elhatározás; L. E. – Legfelsőbb Elhatározás; m. kir. – magyar királyi; cs. és kir. – császári és királyi; n. a. – nincs adat; n. m. – nincs minősítve; gy – gyenge; j – jó; t – tőkéletes.

1920. 09. 01., ezredes (főtanácsnok): 1924. 05. 01., tábornok: 1932. 05. 01., altábornagy: 1936. 11. 01. (3. rangszám).

Beosztásai: 1904. 10. 01-től: cs. és kir. 7 utász zászlóalj (Budapest), századszolgálat; 1917. 01. 20. – 1917. 04. 20.: cs. és kir. 4/4. árkászszázad-parancsnok; 1917. 04. 22. – 1917. 05. 15.: porosz Landwehr hadosztály, utászcsoporthadparancsnok; 1917. 12. 24. – 1918. 10. 30.: m. kir. 74. honvéd gyaloghadosztály műszaki törzstiszt és árkászszázad-parancsnok; 1919. 08. 01.: belépett a Nemzeti Hadseregbe; 1919. 08. 01. – 1919. 09. 15.: Hadügyminisztérium 5. osztályon beosztott tiszt; 1919. 09. 15. – 1922. 09. 01.: m. kir. honvéd Ludovika Akadémián tanár (műszaki szolgálat, hídépítés, utásztan, erődítés és csapatpedagógia, tanulmánycsoport-vezető); 1922. 09. 01. – 1925. 10. 01.: n. a., 1925. 10. 01. – 1928. 09. 10.: HM 1. osztály, beosztott tiszt, műszaki alcsoport vezető, 1928. 09. 01. – 1931. 05. 01.: HM 1/c osztály, osztályvezető; 1931. 05. 01. – 1931. 07. 01.: HM 1/c. osztály létszámfeletti állományában; 1931. 07. 01. – 1931. 09. 01.: m. kir. honvéd Ludovika Akadémia „Ny” állományában; 1931. 09. 01. – 1931. 11. 01.: m. kir. honvéd Ludovika Akadémia műszaki rész parancsnoka; 1931. 11. 01. – 1934. 01. 17.: m. kir. honvéd Ludovika Akadémia II. főcsoport, parancsnok; 1934. 02. 01. – 1940. 02. 01.: m. kir. Honvédség Főparancsnoka mellé beosztott műszaki szemlélő, és a Legfelsőbb Honvéd Törvényszék elnöki teendőinek ellátásával ideiglenesen megbízva? – 1939. 08. 01.; ? – 1940. 03. 01.: HM törzstiszti becsületügyi tanács elnöke; 1940. 05. 01.: nyugállomány.

Kitüntetései: Magyar Érdemrend középkeresztjéhez a csillag (1940. 08. 16.); Magyar Érdemrend középkeresztje (1937); Magyar Érdemkereszt III. osztálya (1932. 01. 29.); Katonai Érdemkereszt III. osztálya hadidíszítménnyel, kardokkal; Ezüst Katonai Érdemérem hadiszalagon; Bronz Katonai Érdemérem hadiszalagon, kardokkal; Kormányzói Dicsérő Elismerés Magyar Koronás Bronzérme, szalagján az Osztrák Császári Vaskorona Rend III. osztálya hadidíszítménnyel, kardokkal miniatűrjével; Kormányzói Dicsérő Elismerés Magyar Koronás Bronzérme vörös-fehér szegélyes smaragdzöld szalagon (1927); Károly Csapatkereszt, Háborús Emlékérem kardokkal és sisakkal; Tiszti Katonai Szolgálati Jel II. osztálya, Katonai Jubileumi Kereszt (1908), 1912–1913. évi Emlékkereszt.

Háborús érték (I. világháború): n. a.; arcvonalban – 3 hónap, hadrakelt seregnél – 49 hónap

Minősítései: 1926–1930: kiváló; 1932–1934: kiváló; 1935–1939: igen jó

Hadmérnök törzskarban: 1915. 05. 01. – 1918.

Vezérkari testületben: 1919–?

Vezérkari törzstiszti vizsga: –

Családi állapot: nő (1919), felesége: Góbi Mária (1889. 08. 20. – ?), elvált

Lakása: Budapest II. ker., Margit körút 39.

Temetése, sírja: Budapest, 1942. 02. 20., Farkasréti temető

Egyebek: nemessége igazolt: Büm. 174. 337/1930. (1930. 10. 27.)

STIRLING László, szentgyörgyvári, altábornagy (tüzér)

*Nagykanizsa, 1889. 01. 35. – †Montreal (Kanada), 1969. 06. 04.

Apja: Stirling Sándor, nyugállományú cs. és kir. őrnagy

Anyja: Semetke Mária

Vallása: római katolikus

Iskolái, végzettsége: cs. és kir. katonai alreáliskola 3–4. osztály (1900–1902) Kismarton, „teljesen díjmentes, államköltséges helyen”; cs. és kir. katonai főreáliskola 1–3. évf. (1902–1905) Kismarton; cs. és kir. Műszaki Katonai Akadémia 1–3. évfolyam (1905–1908), Mödling, „igen jó”; cs. és kir. felsőbb tüzér tanfolyam (1913–1914).

Nyelvismerete: német (t), angol (j), francia (j), orosz (n. m.)

Rendfokozatai: hadnagy: 1908. 08. 18. (1908. 09. 01.-jei rang, 89. rangszám), főhadnagy: 1913. 05. 01. (17. rangszám), százados: 1915. 11. 01. (1919. 12. 17.-én új rangja: 1915. 07. 01.), őrnagy: 1922. 09. 01., alezredes: 1927. 05. 01., ezredes: 1930. 11. 01., tábornok: 1938. 05. 01. (2. rangszám), altábornagy: 1940. 09. 01. (2. rangszám).

Beosztásai: 1908. 08. 18 – 1908. 10. 13.: cs. és kir. 2. vartüzér-zászlóalj, századszolgálat (Bilek); 1908. 10. 13. – 1909. 04. 30.: a VIII. védmű egyik objektumának tüzérparancsnoka; 1905. 05. 01. – 1910. 01. 10.: cs. és kir. 2. vartüzér-zászlóalj, századszolgálat (Bilek); 1910. 01. 10. – 1910. 07. 31.: részlegparancsnok (Kalinovik); 1910. 07. 31. – 1910. 08. 27.: vartüzér-lőiskola, hallgató; 1910. 08. 27. – 1910. 12. 01.: részlegparancsnok (Kalinovik); 1910. 12. 01. – 1911. 04. 30.: altisztképző iskola tanára (Mostar); 1911. 05. 01. – 1912. 07. 01.: cs. és kir. 2. vartüzér-zászlóalj, századszolgálat; 1912. 07. 01. – ? (1911. 07. 15. – 1912. 08. 10.: altisztképző iskola tanára is): részlegparancsnok (Kalinovik); 1915. 03. 22. – 1920. 11. 20.: orosz hadifogság; 1920. 12. 02. – 1921. 04. 02.: budapesti katonai körletparancsnokságon beosztott tiszt; 1921. 04. 02. – 1921. 06. 30.: m. kir. 1. tüzérosztálynál beosztott tiszt, 1921. 06. 30. – 1923. 09. 11.: HM-beosztott; 1923. 09. 11. – 1927. 11. 01.: m. kir. honvéd Ludovika Akadémia, tanár (harcászat); 1927. 11. 01. – 1928. 01. 01.: Pénzügyminisztérium XIII. osztályon beosztott; 1928. 01. 01. – 1928. 12. 15.: Állami Térképészeti Intézet, beosztott; 1928. 12. 15. – 1934. 01. 17.: közlekedési ezred (Rendőrujone Iskola), parancsnok; 1934. 01. 17. – 1936. 09. 01.: m. kir. honvéd Ludovika Akadémia II. főcsoport, parancsnok; 1936. 09. 01. – 1939. 01. 01.: m. kir. 7. vegyesdandár tüzérségi parancsnok (Miskolc); 1939. 01. 01. – 1940. 11. 04.: Központi Átvételi Bizottság, elnök (közben ? – 1940. 03. 01.: HM törzstiszti becsületügyi tanács, elnökhelyettes; 1940. 03. 01. – ? : HM törzstiszti becsületügyi tanács, elnök); 1940. 11. 04. – 1942. 02. 01.: m. kir. IX. honvéd hadtest, parancsnok; 1942. 02. 01. – 1942. 08. 01.: Központi Átvételi Bizottság, elnök; 1942. 11. 01.: nyugállomány; 1942. 01. 24. – 1944. 10.: a Hadianyaggyártás Országos felügyelője.

Kitüntetései: Magyar Érdemrend középkeresztjéhez a csillag (1940. 11. 18.); Magyar Érdemrend középkeresztje; Katonai Érdemkereszt III. osztálya hadidíszítménnyel, kardokkal; Kormányzói Dicsérő Elismerés Magyar Koronás Bronzérme, szalagján a Bronz Katonai Érdemérem hadiszalagon, kardokkal miniatűrjével; Kormányzói Dicsérő Elismerés Magyar Koronás Bronzérme vörös-fehér szegélyes smaragdzöld szalagon (1932. 01. 29.); Károly Csapatkereszt; Háborús Emlékérem kardokkal és sisakkal; Erdélyi Emlékérem (1940); Katonai Jubileumi Kereszt (1908); Bosznia-Hercegovinai Emlékérem; 1912–1913. évi Emlékkereszt; Német Sas Rend érdemkeresztje a csillaggal (1942); osztrák Háborús Emlékérem kardokkal.

Háborús érték (I. világháború): 4 (igen jó); arcvonalban – 8 hónap, hadifogság – 67 hónap.

Minősítései: 1930–1939: kiváló

Vezérkari testületben: n. a.

Vezérkari törzstiszti vizsga: nem ismert

Vitéz: –

Családi állapota: nős (1923. 03. 28.), felesége: Simkovics Irma (Budapest, 1890. 04. 03. – ?)

Gyermeke: Stirling Olga, szentgyörgyvári (Budapest, 1924. 07. 13. – ?)

Lakás: Budapest XI. kerület, Bicskei út 6.

Temetése, sírja: n. a.

Egyebek: Magyar nemesség, szentgyörgyvári előnévvel: 1890. 09. 08., nemessége igazolt: Büm. 809/1902. 1945 januárjában Németországba távozott, majd onnét emigrált. Az 1950-es években a Dominikai Köztársaságban volt fegyvergyári szakértő.

SCHINDLER Szilárd, vezérezredes (műszaki)

*Körmöcbánya, 1887. 07. 24. – †Budapest, 1943. 11. 25.

Apja: Schindler József ügyvéd, Körmöcbánya ügyésze

Anyja: Brandl Balbina

Vallása: evangélikus

Iskolái, végzettsége: reáliskola 1–4. osztály (1897–1901), Körmöcbánya; m. kir. honvéd főreáliskola 1–3. évfolyam (1901–1904), Sopron, „Bars vármegyei alapítványi helyen”; cs. és kir. Műszaki Katonai Akadémia 1–3. évfolyam (1904–1907), Mödling, „igen jó”; cs. és kir. felsőbb hadmérnöki tanfolyam 1–3. évfolyam (1911–1914), Bécs, „igen jó”.

Nyelvismeret: német (t), angol (j), francia (t), olasz (t), szlovák (gy)

Rendfokozatai: hadnagy: 1907. 08. 18. (1907. 09. 1-jei rang, 47. rangszám); főhadnagy: 1912. 11. 01.; százados: 1915. 07. 01.; vezérkari szolgálatot teljesítő őrnagy: 1921. 09. 01.; alezredes: 1925. 05. 01. (1. rangszám); ezredes: 1928. 11. 01.; tábornok: 1937. 11. 01.; altábornagy: 1939. 11. 01.; vezérezredes: 1941. 11. 01. (1. rangszám).

Katonai pályafutása: 1907. 10. 01. – 1911: cs. és kir. 1. (az átszervezést követően 5.) utászáslóaljnál beosztott tiszt; 1911–1914: cs. és kir. felsőbb műszaki tanfolyam, hallgató; 1914. – 1915. 09. 30.: a rivai, a brixeni, a trienti és ismét a rivai hadmérnöki igazgatóságoknál beosztott; 1915. 10. 01. – 1918. 06. 01.: a rivai hadmérnöki igazgatóság vezetője; 1918. 06. 01. – 1918. 09. 01.: a cs. és kir. XXVI. hadtestnél árkászcsoporthadparancsnok; 1918. 09. 01. – 1918. 11. 03.: az Isonzó hadsereg műszaki csoportjában hadmérnökkari előadó; 1919–1924: Honvédelmi Minisztérium 1. osztály, szervezési alcsoport, vezető; 1924–1926: n. a.; 1926. 01. 10. – 1927. 11. 14. (1927. 11. 01-jei hatállyal): a római quirinali követségen I. osztályú követségi titkár (katonai szakelőadó); 1927. 11. 14. (1927. 11. 01-jei hatállyal) – 1932. 06. 15.: katonai attasé a római quirinali követségen; 1928. 03. 30. (K. E.) – 1932. 06. 15.: katonai attasé Albániában (Róma állomáshellyel); 1932. 06. 15. – 1936. 10. 01.: HM 1/a. osztály, osztályvezető; 1936. 10. 01. – 1939. 01. 13.: M. kir. honvéd Ludovika Akadémia II. főcsoport, parancsnok; 1939. 01. 13. – 1940. 11. 01.: M. kir. Bolyai János Honvéd Műszaki Akadémia, parancsnok; 1940. 11. 01. – 1941. 03. 01.: Honvédelmi Minisztérium I. csoportfőnök; 1941. 03. 01. – 1942. 11. 01.: Honvédelmi Minisztérium Földi Főcsoportfőnök; 1943. 02. 01.: nyugállomány.

Kitüntetései: Magyar Érdemrend nagykeresztje (1943. 07. 01.); Magyar Érdemrend középkeresztjéhez a csillag (1941. 08. 12.); Magyar Érdemrend középkeresztje; Magyar Érdemkereszt III. osztálya (1930. 03. 01.); Katonai Érdemkereszt III. osztálya hadidíszítménnyel, kardokkal (két ízben); Ezüst Katonai Érdemérem hadiszalagon, kardokkal; Bronz Katonai Érdemérem hadiszalagon, kardokkal; Kormányzó Elismerés Magyar Koronás Bronzérme vörös-fehér szegélyes smaragdzöld szalagon (1936); Károly Csapatkereszt; Háborús Emlékérem kardokkal és sisakkal (1932); Tiszti Katonai

Szolgálati Jel II./A. osztálya; Erdélyi Emlékérem; Katonai Jubileumi Kereszt (1908);
 albán Szkanderbég Rend nagytiszti keresztje (1931. 07. 11.); Olasz Korona Rend pa-
 rancsnoki keresztje (1928. február 15.); osztrák Háborús Emlékérem kardokkal.
Vezérkari testületében: 1919–1937 (1914–1918 között a hadmérnöki törzskarban)
Vezérkari törzstiszti vizsga: n. a.
Háborús érték (I. világháború): 5 (kiváló); arcvonalban – 7 hónap, hadrakelt seregnél – 44
 hónap
Minősítés: 1927–1941: kiváló
Vitéz: –
Családi állapota: nős (1932), felesége: Simonne Marie Estelle Joffet *Mamers (Franciaor-
 szág), 1896. 02. 18. – ?)
Gyermekei: n. a.
Lakás: Budapest I. kerület, Pasaréti út 1. I. em. 3. (telefon: 152-825)
Temetése, sírja: Budapest, 1943. 11. 29., Farkasréti temető
Egyebek: mérnök. 1936-ban nevének Körmöczy-Schindlerre történő változtatását kérel-
 mezte. A kérelmét elutasították, jelezve, hogy csak Körmöczy lehetne. Azt nem fo-
 gadta el.

SCHMOLL Endre, altábornagy (műszaki)

*Patvarc, 1894. 04. 15. – †Braunau am Inn (Ausztria), 1949. 05. ?

Apja: Schmoll Endre m. kir. pénzügyi ellenőr

Anyja: Latkóczy Margit

Vallása: római katolikus

Iskolái, végzettsége: cs. és kir. katonai alreáliskola 1–4. osztály (1905–1909), Kismarton, „jó”; cs. és kir. katonai főreáliskola 1–3. évfolyam (1909–1912), Kismarton, „jó”; cs. és kir. Műszaki Katonai Akadémia 1–2. évfolyam (1912–1914), Mödling, „magyar állami alapítványi helyen”; Ludovika Akadémia tiszti továbbképző tanfolyam (1922–1924).

Nyelvismerete: német (t), francia (gy)

Rendfokozatai: hadnagy: 1914. 10. 15., főhadnagy: 1915. 07. 01. (317. rangszám), szá-
 zados: 1923. 09. 01., altanácsnok (örnagy): 1931. 11. 01. (6. rangszám), alezredes:
 1935. 05. 01. (6. rangszám), ezredes: 1939. 05. 01. (15. rangszám), vezérőrnagy:
 1942. 04. 01. (1942. 03. 30-i rang, 8. rangszám), altábornagy: 1944. 07. 01. (1. rang-
 szám).

Beosztásai: 1914. 10. 15. – 1918.: cs. és kir. vasúti ezred, beosztott tiszt (1914. 12. – 1915. 01.
 30.: vasútépítő század kötelékében a bochniai híd helyreállításán, 1915. 01. – 1915. 04.:
 a delatyni völgyátjáró helyreállításán, közben a MÁV I. és MÁV III. számú páncél-
 vonatok parancsnoka; 1915. 04. – 1916. 10.: a cs. és kir. 36. vasúti századdal az Ison-
 zó-arcvonalon; 1916. 10. – 1917. 12.: cs. és kir. 36. vasúti századdal a belgrádi vasúti
 híd helyreállításán; 1917. 12. – 1918. 08.: az Isonzó-arcvonalon; 1918. 08. – 1918. 10.:
 elektromos tábori vasúti tanfolyam hallgatója, Bécsújhely; 1918. 10. – 1918. 11.: olasz
 hadszíntéren; 1918. 11. – 1920.: n. a.; 1920. – 1921. 08. 29.: vasútépítő zászlóalj;
 1921. 08. 29. – 1922. 10. 01.: Honvédelmi Minisztérium Felszámoló Hivatalnál beoszt-
 va; 1922 – 1924. 10. 01.: Ludovika Akadémia tiszti továbbképző tanfolyam, hallgató;
 1924. 10. 01. – 1925. 01. 01.: HM Elnökség 20 fős állományában, tartósan vezényelve
 az I. utászászlóaljhoz csapatszolgálatra 1925. 03. 31-ig; 1925. 01. 01. – 1927. 11. 01.:
 Minőség Ellenőrző Hivatal debreceni kirendeltségének „B” állományában (közben

1927. 08. 10. – 1927. 09. 15.: csapatszolgálaton a m. kir. 3. honvéd utászszázlójánál); 1927. 11. 01. – 1932. 08. 01.: Budapesti Szabályzatismertető tanfolyam, tanár (közben a jegyzői tanfolyamon is tanár; 1929. 04. 01. – 1929. 04. 30.: csapatszolgálaton a Rendőrújonc Iskolánál; 1931. 04. 18. – 1931. 07. 27.: törzstiszti tanfolyamon is tanár); 1932. 08. 01. – 1937: Honvédelmi Minisztérium VI-7/k. osztály, osztályvezető-helyettes; 1937–?: Honvédelmi Minisztérium VI-7/k. osztály, osztályvezető; 1937. 05. 01. – 1940. 11. 01.: 7/m. vkf. osztály, osztályvezető; 1940. 11. 01. – 1941. 05. 01.: *m. kir. Bolyai János Honvéd Műszaki Akadémia, parancsnok*; 1941. 05. 01. – 1942. 05. 01. (másutt 1942. 05. 16.): Honvédelmi Minisztérium III. csoportfőnök 1. helyettes; 1942. 05. 01. (másutt 1942. 06. 15.) – 1944. 10. 01.: Honvédelmi Minisztérium III. (anyagi) csoportfőnök; 1944. 10. 01-től, a nyugállományba helyezés előtt 3 havi egészségügyi szabadságon; 1945. 01. 04.: beosztva a totális mozgósítás és harcbaállítás törzsébe.

Kitüntetései: Magyar Érdemrend középkeresztje (1940. 08. 01.); Magyar Érdemrend tisztikeresztje (1936); Ezüst Katonai Érdemérem hadiszalagon, kardokkal (két ízben); Bronz Katonai Érdemérem hadiszalagon, kardokkal; Kormányzói Dicsérő Elismerés Magyar Koronás Bronzérme, szalagján a Katonai Érdemkereszt III. osztálya hadidíszítménnyel, kardokkal miniatűrjével; Újjólagos Kormányzói Dicsérő Elismerés Magyar Koronás Ezüstérme vörös-fehér szegélyes smaragdzöld szalagon; Kormányzói Dicsérő Elismerés Magyar Koronás Bronzérme hadiszalagon; Kormányzói Dicsérő Elismerés Magyar Koronás Bronzérme vörös-fehér szegélyes smaragdzöld szalagon (1927); Károly Csapatkereszt; Nemzetvédelmi Kereszt (1941. 09. 30.); Háborús Emlékérem kardokkal és sisakkal; Tiszti Katonai Szolgálati Jel II./A. osztálya; Erdélyi Emlékérem; Légoltalmi Jelvény (1944. 10. 19.); Német Sas Rend I. fokozatú érdemkeresztje (1939. 10. 27.); Olasz Korona Rend tisztikeresztje (1940. 06. 15.).

Háborús érték (I. világháború): n. a.; arcvonalban – 22 hónap, hadrakelt seregnél – 21 hónap, mögöttes országrészben – 4 hónap

Minősítései: 1931–1935: kiváló

Vezérkari testületben: 1925–1942

Vezérkari törzstiszti vizsga: n. a.

Vitéz: –

Családi állapota: nőtlen

Lakás: n. a.

Temetése, sírja: –

Egyebek: –

NAGY Gábor, vezérőrnagy (műszaki)

*Völcsej, 1893. 06. 16. – †Budapest, 1972. 08. 03.

Apja: Nagy Sándor napszámos

Anyja: Szőke Márta

Vallása: római katolikus

Iskolái, végzettsége: cs. és kir. katonai alreáliskola 1–4. osztály (1904–1908), Kismarton „Nemes Kéry János alapítványi helyen”; cs. és kir. katonai főreáliskola 1–3. évfolyam (1908–1911), Kismarton; cs. és kir. Műszaki Katonai Akadémia (1911–1914) Mödling, „alapítványi helyen”.

Nyelvismerete: német (t), angol (gy), olasz (gy)

Rendfokozatai: hadnagy: 1918. 08. 01., főhadnagy: 1918. 09. 01., százados: 1921. 09. 01., őrnagy: 1932. 05. 01. (1. rangszám, később 1930. 05. 01-re javítva), alezredes: 1937. 11. 01. (később 1935. 11. 01-jére javítva), ezredes: 1940. 05. 01. (2. rangszám), vezérőrnagy: 1942. 10. 01. (2. rangszám, a kinevezés időpontja: 1942. 11. 01.).

Beosztásai: 1914. 08. 01. – 1917. 04.: cs. és kir. 4. árkászszázalaj, 1/4. árkászszázad, beosztott tiszt; 1917. 04. – 1917. 05.: cs. és kir. 4. árkáspótszázad; 1917. 06. – 1918. 11. 04.: 2/40. árkászszázad, beosztott tiszt; 1918. 11. 04. – 1919. 11. 08.: olasz hadifogság; 1920–1921: szombathelyi utászszázalaj, beosztott tiszt; 1921: árkásztiszti tanfolyam, tanár; 1921–1922: műegyetemi hallgató; 1923. 08. 06. – 1928. 10. 01.: m. kir. honvéd Ludovika Akadémia, tanár (árkászszolgálat, építési szerkezettan, út- és vasútépítés, oktatótiszt); 1928. 10. 01. – 1937. 11. 01.: Honvédelmi Minisztérium 1/c. osztály (közben 1930. 06. 02. – 1930. 06. 20.: csapatszolgálaton a m. kir. 14. honvéd gyalogezrednél; 1934. 02. 03. – 1934. 07. 14.: harcászati hadművelési tanfolyamra vezényelve; 1936. 08. 01. – 1937. 10. 31.: csapatszolgálat a magyar királyi honvéd Egyesített hídászszakaszoknál, Szentendrén); 1937. 11. 01. – 1938. 11. 01.: m. kir. „Bornemissza Gergely” 1. honvéd utászszázalaj, parancsnokhelyettes; 1938. 11. 01. – 1939. 10. 01.: m. kir. VII. utászszázalaj, parancsnok; 1939. 10. 01. – 1941. 01. 15.: m. kir. Bolyai János Honvéd Műszaki Akadémia, beosztott; 1941. 01. 15. – 1941. 05. 11.: Közérdekű Munkaszolgálat Országos Felügyelője; 1941. 05. 01. – 1944. 12. 20.: m. kir. Bolyai János Honvéd Műszaki Akadémia, parancsnok; 1945. 01. 01. (másutt 1945. 01. 15.) – 1945. 03. 30.: m. kir. 1. honvéd hadsereg, műszaki parancsnok; 1945. 03. 30. – 1948. 07. 24.: szovjet hadifogság.

Kitüntetései: Magyar Érdemrend Középkeresztje (1943. 12. 04.); Magyar Érdemrend tisztikeresztje (1938); Katonai Érdemkereszt III. osztálya hadidíszítménnyel, kardokkal; Ezüst Katonai Érdemérem hadiszalagon, kardokkal (két ízben); Bronz Katonai Érdemérem hadiszalagon, kardokkal; Kormányzói Dicsérő Elismerés Magyar Koronás Bronzérme hadiszalagon; Kormányzói Dicsérő Elismerés Magyar Koronás Bronzérme vörös-fehér szegélyes smaragdzöld szalagon (1931. 03. 15.); Károly Csapatkereszt; Háborús Emlékérem kardokkal és sisakkal; Tiszti Katonai Szolgálati Jel II./A. osztálya; Felvidéki Emlékérem; Erdélyi Emlékérem; Nagy Honvéd Sportügyeségi Jelvény.

Háborús érték (I. világháború): 5 (kiváló); arcvonalban – 52 hónap

Minősítései: 1933–1937: kiváló

Vezérkari testületben: –

Hadiműszaki törzskarban: n. a.

Vezérkari törzstiszti vizsga: –

Hadiműszaki törzskari törzstiszti vizsga: 5

Vitéz: –

Családi állapota: nős (Tatabánya, 1933. 07. 01.), felesége: Fritz Hildegard Adél (?–?)

Gyermekei: gyermektelen

Lakása: Budapest II. kerület, Riadó utca 2/b.

Temetése, sírja: –

Egyebek: okleveles gépészmérnök. 1948. 09. 28-án a Honvédelmi Minisztérium törzsparancsnokság állományába felvéve. A Honvédelmi Minisztérium állandó igazoló bizottsága 88/ig.biz.–1949. számú határozatával „Rendfokozatát meghagyja”. 1949. 03. 02.: a tényleges állományból elbocsátva ellátási igényeinek meghagyása mellett.

A MAGYAR KIRÁLYI VITÉZ NAGYBÁNYAI HORTHY MIKLÓS HONVÉD – 1943-TÓL VITÉZ NAGYBÁNYAI HORTHY ISTVÁN – REPÜLŐ AKADEÉMIA PARANCSNOKAI

ILLY Sándor, vezérőrnagy (vonatcsapatbeli, repülő)

*Budapest, 1898. 02. 11. – †? (Brazília), 1970. 10. 30.

Apja: Illy Rezső mérnök

Anyja: Róth Kamilla

Vallása: római katolikus

Iskolái, végzettsége: cs. és kir. gyalogsági hadapródiskola (1911–1914), Budapest; Ludovika Akadémia tiszti továbbképző tanfolyam (Hadiakadémia), Budapest (1923–1925)

Nyelvismerete: német (t), francia (gy), olasz (j)

Rendfokozatai: zászlós: 1914. 10. 15., hadnagy: 1915. 08. 25., főhadnagy: 1917. 05. 01. (később 1921. 09. 01., 2. rangszám), százados: 1925. 09. 01. (9. rangszám, később 1924. 09. 01-re javítva), őrnagy: 1933. 11. 01. (2. rangszám), alezredes: 1937. 05. 01. (3. rangszám), ezredes: 1941. 05. 01. (35. rangszám), vezérőrnagy: 1944. 01. 01. (9. rangszám).

Beosztásai: 1914. 10. 15. – ? : cs. és kir. 4. vonatosztály, beosztott tiszt, majd cs. és kir. 34. gyalogezred; 1920 – 1923. 11. 07: debreceni vonatosztály; 1923–1925: Ludovika Akadémia tiszti továbbképző tanfolyam, hallgató; 1926. 01. 22. – 1926. 05. 16.: m. kir. 5. honvéd vegyesdandár parancsnokság, beosztott vezérkari tiszt; 1926. 05. 16. – 1927.: pilótaiskola (Szombathely); 1927. 05. 16. – 1927. 11. 01.: Légügyi Hivatalba beosztva; 1927. 11. 01. – 1931. 06. 15.: Légügyi Hivatal, kiképzési és szervezési alosztályvezető (közben csapatszolgálaton Székesfehérvárott, 1929. 06. 26-tól a törzstiszti tanfolyamon a légi harc tanára, „egyéb szolgálatainak csorbítatlan ellátása mellett”); 1931. 11. 01. – ? : HM VI–1. osztály, fogalmazótiszt; 1931. 06. 15. – 1931. 10. 30.: tartósan vezényelve a HM VI-7/k. osztályra; 1931. 11. 01. – 1935. 05. 01.: HM VI–1. osztály szervezési alosztályvezető; 1935. 05. 01. – 1938. 05. 01.: Légügyi Hivatal II. anyagi osztályon; 1938. 05. 01. – 1939. 01. 01.: Honvédelmi Minisztérium 14/c (légügyi) osztályon (közben 1938. 09. 12. – 1938. 10. 08.: csapatszolgálaton Kecskeméten, a m. kir. 1. honvéd repülőezrednél); 1939. 01. 01. – 1939. 09. 01.: m. kir. Légi Erők parancsnokságon beosztva (1939. 01. 01. – 1939. 06. 30.: csapatszolgálatra vezényelve a m. kir. 4. honvéd felderítő repülőezredhez); 1939. 09. 01. – 1939. 10. 17.: m. kir. „Horthy Miklós” Repülő Akadémián; 1939. 10. 17. – 1941. 10. 01.: m. kir. vitéz nagybányai Horthy Miklós Honvéd Repülő Akadémia, parancsnok; 1941. 10. 01. – 1942. 10. 01.: HM 9. osztályon beosztott tiszt; 1942. 10. 01. – 1941. 02. 03.: m. kir. honvéd Légi Erők parancsnokságán beosztott tiszt; 1942. 12. 03. (L. E.) – 1943. 09. 15. : m. kir. Honvéd Légi Erők parancsnokság közigazgatási vezető (hadművelleti területen a m. kir. 102. honvéd repülődandár parancsnoka); 1943. 09. 15. – 1944. 10. 01.: m. kir. 1. honvéd repülő hadosztály, parancsnokhelyettes (1943. 09. 06-tal már a parancsnoksággal megbízva); 1944. 10. 01. – 1944. 10. 16.: Országos Repülő Kerület parancsnoka; 1944. 11. 01. – ? : m. kir. I. honvéd hadtest létszám feletti állományában; 1945. 01. 20. – ? : a Veszprémi járásban ellenőrzéssel megbízott tábornok, tartózkodási helye a m. kir. 3. honvéd hadsereg parancsnokságon.

Kitüntetései: Magyar Érdemrend tisztikeresztje hadidíszítménnyel, kardokkal (1944. 03. 22.); Magyar Érdemrend tisztikeresztje (1943. 12. 04.); Magyar Érdemrend lovagkeresztje hadiszalagon, kardokkal; Katonai Érdemkereszt III. osztálya hadidíszítménnyel, kardokkal; Ezüst Katonai Érdemérem hadiszalagon, kardokkal; Bronz Katonai Érdemérem hadiszalagon, kardokkal; Kormányzói Dicsérő Elismerés Magyar Koronás Bronzérme vörös-fehér szegélyes smaragdzöld szalagon; Károly Csapatkereszt; Háborús Emlékérem kardokkal és sisakkal; Tiszti Katonai Szolgálat Jel II/A. osztálya; Erdélyi Emlékérem; bolgár Katonai Érdemrend parancsnoki keresztje (1940. 10. 01.).

Háborús érték (I. világháború): n. a.; arcvonalban – 43 hónap, mögöttes országrészben – 7 hónap

Minősítései: 1926–1934: kiváló

Vezérkari testületben: 1926. 01. 01. – 1940. 02. 01.

Vezérkari törzstiszti vizsga: n. a.

Vitéz: –

Családi állapot: nőtlen

Gyermekei: –

Lakása: n. a.

Temetése, sírja: 1970. 11. ? – Caldas Novas (Brazília, Goiás állam)

Egyebek: a HM Elnöki osztály 1940. I. tétel 24. 141. számú rendelete az 1939. évi. II. törvény cikk 1. §-ára hivatkozva „zsidónak nem tekintendő”-nek minősítette. A HM Elnöki osztály 1942. 54. 498. számú rendelete ezt hatálytalanította: „nagyszülőikig bezárólag tiszta keresztény”. A magyar királyi vitéz nagybányai Horthy Miklós Honvéd Repülő Akadémia parancsnoki beosztásából 1941. 10. 01-gyel apja törvénytelen származása miatt mentették fel. A háború befejezte után Németország francia megszállási övezetéből hamarosan Brazíliába vándorolt ki. Caldas Novas (Goiás állam) közelében, egy erdei vadászat alkalmával villámcsapás áldozata lett.

OROSZ Béla, vitéz ditrói, ezredes (gyalogság, repülő)

*Sepsiszentgyörgy, 1894. 07. 23. – †Budapest (?), 1976. 12. 31.

Apja: Orosz Alajos, postai és távírdai segédellenőr

Anyja: Dabringer (másutt Dobringer) Berta

Vallása: római katolikus

Iskolái, végzettsége: gimnázium 1–4. osztály (1904–1908), Brassó; nagyvárad-i honvéd hadapródiskola 1–3. évfolyam (1909–1912); m. kir. honvéd Ludovika Akadémia 1–3. évfolyam (1912–1914), „teljesen díjmentes államköltséges hely”.

Nyelvismerete: német (j), francia (gy)

Rendfokozatai: hadnagy: 1914. 10. 15., főhadnagy: 1919. 09. 01.; százados: 1923. 09. 01.; őrnagy: 1933. 11. 01. (1. rangszám); alezredes: 1938. 05. 01. (1. rangszám); ezredes: 1942. 04. 01. (17. rangszám).

Beosztásai: 1914. 10. 15. – 1914. 11. 20.: m. kir. 22. honvéd gyalogezred, pótszázadparancsnok; 1914. 11. 20. – 1915. 01. 15.: m. kir. kolozsvári honvéd kerület, géppuskástanfolyam-hallgató; 1915. 01. 15. – 1915. 05. 28.: m. kir. 21. honvéd gyalogezred, I. zászlóalj, géppuskásszázadparancsnok; 1915. 05. 28. – 1915. 07. 01.: sebesült, kórházban (Munkács); 1915. 07. 01. – 1916. 06. 20.: m. kir. kolozsvári hon-

véd kerületparancsnokság, géppuskás tanfolyamon beosztott tiszt; 1916. 06. 20. – 1917. 08. 20.: m. kir. VII/4. népfelkelő zászlóaljnál; 1917. 08. 20. – 1918. 07. 01.: sebesült (Nagyszeben, Kolozsvár); 1918. 05. 05. – háromhavi egészségügyi szabadságon, várakozási illetékkal; 1918. 07. 01. – 1919. 03. 15.: szentendrei géppuskás tanfolyam, parancsnokhelyettes; 1919. 03. 15. [sic!] – 1919. 08. 01.: 21. vörös gyalogezred, 1. segédtest; 1919. 09. 01. – 1920. 10. 01.: nagykanizsai gyalogezred, századparancsnok; 1920. 10. 05. – 1921. 03. 01.: repülőmegfigyelő tanfolyamon; 1921. 03. 01. – 1923. 05. 01.: pilótakiképzésen a szombathelyi repülőgép-vezető iskolán; 1923. 05. 01. – 1927. 07. 01.: Légügyi Hivatal, előadó; 1927. 07. 01. – 1930. 11. 01.: sóstói repülőgép-javító üzem, parancsnok; 1930. 11. 01. – 1931. 08. 20.: m. kir. honvéd Ludovika Akadémia, tanár (a Repülőtanulmányi csoport vezetője), 1931. 08. 20. – 1936. 08. 20.: m. ki. honvéd Ludovika Akadémia II. főcsoport, tanár (szolgálati szabályzat és repülő gyakorlati szabályzat) és repülő század-parancsnok; 1936. 08. 20. – 1939. 11. 15.: m. kir. 2. honvéd bombázóezred-parancsnok; 1939. 11. 15. – 1941. 12. 15.: m. kir. 4. honvéd bombázóezred-parancsnok (1941. 08. 15. – 1941. 11. 20.: gyorsadtest-parancsnokság, repülő-előadó); 1941. 11. 20. (kinevezve 1941. 10. 01.-jével) – 1944. 12. 22.: a m. kir. vitéz nagybányai Horthy Miklós Honvéd – 1943-tól vitéz nagybányai Horthy István – Repülő Akadémia parancsnoka; 1944. 12. 22. – 1945. 03. 15.: letartóztatva, vizsgálati fogságban Sopronkőhidán.

Kitüntetései: Magyar Érdemrend tisztikeresztje (1941. 08. 12.); Magyar Érdemrend lovagkeresztje hadiszalagon, kardokkal (1941); Magyar Érdemrend lovagkeresztje (1937); Katonai Érdemkereszt III. osztálya hadidíszítménnyel, kardokkal; Ezüst Katonai Érdemérem hadiszalagon, kardokkal; Bronz Katonai Érdemérem hadiszalagon, kardokkal; Kormányzói Dicsérő Elismerés Magyar Koronás Bronzérme vörös-fehér szegélyes smaragd zöld szalagon (1930); Károly Csapatkereszt; Sebesültek Érme, szalagján két sávval; Nemzetvédelmi Kereszt (1943. 11. 06.); Felvidéki Emlékérem; Erdélyi Emlékérem; Délvidéki Emlékérem; Olasz Korona Rend parancsnoki keresztje (1942. 03. 09.); finn Szabadságkereszt Rend I. osztálya (1942. 03. 31.); Finn Fehér Rózsa Rend parancsnoki keresztje (1942. 03. 31.); Német Sas Rend II. fokozatú érdemkeresztje kardokkal (1942. 05. 12.).

Háborús érték (I. világháború): n. a.; arcvonalban – 18 hónap, mögöttes országgrészben – 20 hónap

Minősítései: 1932 – kiváló; 1933 – igen jó; 1934–1936 – kiváló

Vezérkari testületben: –

Vezérkari törzstiszti vizsga: –

Vitéz: 1934. 10. 26.

Családi állapota: nős (1927. 07. 02.), felesége Gillemot Margit (?–?).

Gyermekei: Béla (Budapest, 1928. 09. 09. – ?), Claudia (Budapest, 1929. 10. 04. – ?)

Lakása: n. a.

Temetése, sírja: –

Egyebek: nemessége igazolt – Büm. 29. 180/1936. 1946. 01. 06.: a honvédelmi miniszter állandó igazoló bizottsága 6. 062/ig. biz.–1946. számú határozatával „Igazolt”-nak nyilvánította. Nyugellátását 1950. 04. 30-ával beszüntették.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1921. évi XXXIII. törvénycikk az Északamerikai Egyesült Államokkal, a Brit Birodalommal, Franciaországgal, Olaszországgal és Japánnal, továbbá Belgiummal, Kínával, Kubával, Görögországgal, Nikaraguával, Panamával, Lengyelországgal, Portugáliával, Romániával, a Szerb-Horvát-Szlovén Állammal, Sziámmal és Cseh-Szlovákországgal 1920. évi június hó 4. napján a Trianonban kötött békeszerződés becikkelyezéséről. <https://net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?docid=92100033.TV&searchUrl=/ezer-ev-torvenyei%3Fkeyword%3D1921.%2520%25C3%25A9vi%2520XXXIII>
- A Magyar Szent Korona Országainak 1910. évi népszámlálása, 1. rész. A népesség főbb adatai községek és népesebb puszták, telepek szerint. Magyar Statisztikai Közlemények, Új sorozat, 42. kötet. Magyar Királyi Központi Statisztikai Hivatal, Budapest, 1912.
- Fekete Ferenc: *A Vitézi Rend története*. HK Hermanos, Szeged, 2011.
- Juhász Balázs: *A Szövetségi Ellenőrző Bizottság Magyarországon*. In: Rapaich Richárd: *Antant-ellenőrzés Magyarországon*. (Sajtó alá rendezte, a bevezető tanulmányt írta, magyarázó jegyzetekkel ellátta: Juhász Balázs.) Meritum Közhasznú Egyesület, Szeged, 2019, 11–62.
- Kerepeszki Róbert: *A Vitézi Rend, 1920–1945*. Attraktor, Máriabesenyő, 2013.
- Oroszi Antal: *A Magyar Királyi Honvéd Hadiakadémia története, 1920–1945*. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest, 2001.
- Rada Tibor (szerk.): *A Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia és a testvérintézetek összefoglalt története (1830–1945)*, I–II. Gálos-Nyomdász Kft. – Magyar Történelmi Társulat, Calgary–Budapest, 1998–2001.
- Siposné Kecskeméthy Klára – Bánffyné Kalavszky Györgyi: *A Ludovika egykor és most*. Zrínyi Kiadó, Budapest, 2018.
- Szakály Sándor: *A magyar katonai elit 1938–1945*. Magvető, Budapest, 1987.
- Szakály Sándor: *A magyar királyi honvéd Ludovika Akadémia parancsnokai (1919–1945)*. Honvédségi Szemle, 148. évf., 2020/4., 130–150. DOI: 10.35926/HSZ.2020.4.10